

Ministerie van Financiën
T.a.v. Excellentie Mw. S.A.M. Kaag
Postbus 20201
2500 EE Den Haag

Ingediend per e-mail/website

Betreft: Reactie op het conceptwetsvoorstel Wet stelsel kredietregistratie

Kenmerk: VCMB/Haagse Commissie -2023/7/2

Utrecht, 28 augustus 2023

Excellentie,

Het VCMB staat voor het Verbond van Credit Management Bedrijven. Het verbond verenigt organisaties die gespecialiseerd zijn in één of meer deelgebieden van creditmanagement. Het VCMB verenigt de belangrijkste Credit Management organisaties in alle disciplines. Samen vertegenwoordigen zij ongeveer 80% van de markt. Veel leden zijn marktleider in hun specialisme. De expertises variëren van debiteurenfinanciering en consultancy tot incassomanagement, kredietverzekering en digitale arbitrage; van creditmanagementsoftware en debiteureninformatie tot in- of outsourcing van debiteurenbeheer en communicatie.

De leden van het verbond zijn van mening dat zowel de overheid als het bedrijfsleven (te) weinig kennis hebben van (het belang van) goed creditmanagement. Hierdoor wordt het risico op non-betaling door debiteuren vergroot en worden kansen om de kasstroom te verbeteren onvoldoende benut. Het VCMB stelt zich daarom ten doel de bekendheid met creditmanagement en haar toepassingen te stimuleren en professionaliseren. Daarbij richt ze zich op het bedrijfsleven, het onderwijs en collega-professionals.

Het VCMB is ook een platform om actief te netwerken en nieuwe ontwikkelingen en trends op creditmanagementgebied met collega-professionals te bespreken. Het VCMB houdt ook nauwlettend wetgeving in de gaten die impact heeft op het vakgebied creditmanagement.

Verschillende malen heeft het VCMB, al dan niet in samenwerking met andere brancheverenigingen (NVI, KBvG, VVCM, VFN, VVKI, VVZBI) al gereageerd op internetconsultaties.

Namens het VCMB danken wij u voor de geboden gelegenheid te mogen reageren op het conceptwetsvoorstel Wet stelsel kredietregistratie. Met deze reactie spreken wij waardering uit voor het feit dat u de branche in de volledige breedte betreft bij de totstandkoming van deze (nadere)

Verbond van Credit Management Bedrijven

Secretariaat: Computerweg 22 • 3542 DR Utrecht • Tel. (0346)558055 • E-mail: info@vcmb.nl • www.vcmb.nl • Bank rek.nr. IBAN NL58INGB0008835094 • KvK Gooi en Eemland nr. 32110461

regelgeving. Dit document geeft de positie weer van het VCMB op de voorgestelde Wet op Kredietregistraties.

Algemeen

Het VCMB erkent vanzelfsprekend het belang van adequate kredietregistratie(s). De verschillende bedrijven die naast BKR momenteel al actief zijn in Nederland hebben nu al een belangrijke rol in het creëren van waarde. Deze kredietinformatiebureaus opereren al decennialang en zijn van belang:

- Voor consumenten: het voorkomen van overkreditering en het beschermen tegen mogelijke financiële problemen;
- Voor bedrijven: het voorkomen van verliesrisico's op consumenten die al financiële problemen hebben (komma weg) of in financiële problemen dreigen te komen. Het beheersen van verliesrisico's is ook een belangrijk instrument om de consumenten/verkoopprijs onder controle te houden.
- Voor de maatschappij: minder overkreditering betekent minder (problematische) schulden bij consumenten, hierdoor minder maatschappelijke kosten (in het kader van schuldhulpverlening en andere hulpverlening die gepaard gaan met schuldenproblematiek). Het beheersen van verliesrisico's leidt ook tot minder verliesrisico's bij bedrijven en dus minder kans op faillissementen (met alle maatschappelijke kosten die hiermee gepaard gaan).

In de Memorie van Toelichting (MvT) wordt gemeld dat het huidige stelsel, waarbij overigens slechts BKR met naam wordt genoemd, zijn doel dient. Het VCMB, en vooral haar leden die actief zijn in minnelijke en gerechtelijke incasso, beaamt dat:

- Het aandeel van Wft producten (consumptief krediet) en de daaraan gerelateerde achterstanden (inmiddels) slechts een relatief klein deel uitmaken van de vorderingen die door onze leden dienen te worden verhaald in opdracht van schuldeisers.
 - Het is waarschijnlijk dat er in verhouding veel A en A+ coderingen/registraties zijn op bijvoorbeeld (on)geoorloofde roodstanden op rekening-courant kredieten bij BKR. Dit zegt niets over de oorzaak van de roodstand en daaraan gekoppeld de registratie. De onderliggende oorzaak zit bij inkomensproblematiek, gezondheidsproblematiek, life time events en mogelijk gebrek aan financiële educatie.
- De binnen de Wft voorgeschreven risico-assessments en de zelfregulering via de NVB/VFN norm (inkomsten/lasten toets bijvoorbeeld) in combinatie met de verplichte check op CKI en registratie, zorgen ervoor dat vooral in onvoorzienbare en onvoorspelbare life time events (werkloosheid, scheiding, overlijden, ziekte etc.) achterstanden ontstaan op Wft producten.
- Het probleem van overkreditering en daarmee het ontstaan van (mogelijk) problematische schulden, vooral zit in vorderingen die niet Wft gereguleerd zijn. Dit zijn in veel gevallen schulden bij de overheid zelf, schulden op vaste lasten en aankopen van consumenten bij private ondernemingen.

Op dit vlak opereren de kredietinformatiebureaus, ook leden van het VCMB, en zoals hierboven beschreven, helpen deze bedrijven in vergelijkbare mate met het creëren van waarde.

Het VCMB hecht eraan op te merken dat naast BKR ook de kredietinformatiebureaus een belangrijke rol vervullen in creditmanagement.

Verbond van Credit Management Bedrijven

Secretariaat: Computerweg 22 • 3542 DR Utrecht • Tel. (0346)558055 • E-mail: info@vcmb.nl • www.vcmb.nl • Bank rek.nr. IBAN NL58INGB0008835094 • KvK Gooi en Eemland nr. 32110461

In de voorgestelde wet en Memorie van Toelichting staan echter een aantal risico's voor de (toekomstige) activiteiten van onze leden waar wij graag aandacht voor vragen:

Memorie van Toelichting § 3.1 *“Hoewel dergelijke partijen niet zijn gereguleerd in de Wft en er voor deze dienstverleners geen wettelijke verplichting bestaat om de kredietwaardigheid van hun klanten te toetsen, biedt het wetsvoorstel wel de mogelijkheid om ook deze partijen, of andere partijen, aan te sluiten bij het basisstelsel.”*

Memorie van Toelichting § 7 *“Voor partijen die momenteel gegevens registreren of raadplegen zullen er geen wijzigingen zijn..... De beoogde wijzigingen zien uitdrukkelijk op de grondslag en werking van het stelsel van kredietregistratie zelf, en daarmee feitelijk slechts op de activiteiten van BKR.”*

Wetsvoorstel § 5.2 *“Onverminderd het eerste lid, kunnen in het stelsel van kredietregistratie ook gegevens worden opgenomen over bij algemene maatregel van bestuur te bepalen overeenkomsten waarmee natuurlijke personen een financiële verplichting aangaan.”*

Als de intentie van het wetsvoorstel is om louter en alleen wijzigingen door te voeren op de activiteiten van BKR, dan verzetten wij ons tegen opnemen van artikel 5.2. Dit artikel biedt immers te veel onzekerheden voor de continuïteit van de activiteiten van de andere kredietinformatiebureaus. In ieder geval vragen wij aan de Minister meer duidelijkheid in tekst of toelichting van de definitieve wet. Een groot risico zien we ook in artikel 5.2 dat via algemene maatregel van bestuur op relatief eenvoudige wijze, andere databronnen kunnen worden toegevoegd. Hiermee creëert de overheid, via BKR en met een wettelijke grondslag, mogelijk een situatie als “big brother is watching you”. Willen we dit in Nederland?

Kredietregistratie als wettelijke taak en aanwijzing BKR

Het VCMB ziet niet de voordelen van het onderbrengen van kredietregistratie als overheidstaak, onder het argument dat dit een wettelijke taak zou moeten worden. Ook ziet het VCMB niet het voordeel van het onderbrengen van deze taak bij slechts één organisatie, welke dan BKR zou moeten zijn.

Zoals in de Memorie van toelichting aangegeven:

“Voor kredietaanbieders in de zin van de Wft volgt uit die wet reeds een verplichting om aangesloten te zijn bij een stelsel van kredietregistratie en het stelsel te raadplegen. Het wetsvoorstel brengt daarin geen verandering.”

“Het wetsvoorstel wijzigt niets aan het uitgangspunt dat de kredietaanbieder beslist hoe hij de gegevens interpreteert en beslist of een krediet wordt verstrekt. Het register is een neutrale en feitelijke database die geen waarde aan de gegevens toekent.”

Dus dit kunnen niet de argumenten zijn voor het onderbrengen van kredietregistratie als overheidstaak; deze zaken zijn immers al goed geregeld in bestaande wetgeving.

Is dan het enige argument: *“De wettelijke taak omvat tevens het beschikbaar stellen van gegevens uit het stelsel van kredietregistratie ten behoeve van het verkrijgen van inzicht in ontwikkelingen met betrekking tot kredietverstrekking. Het gaat om gegevens die op geaggregeerd niveau worden gebruikt om ontwikkelingen te volgen en die niet terug te leiden zijn tot individuen”?*

BKR rapporteert al uitgebreid op verschillende gebieden. Als er al een behoefte is om meer informatie te halen uit de CKI-data voor managementinformatie op verschillende niveaus, dan is de terechte vraag of

Verbond van Credit Management Bedrijven

Secretariaat: Computerweg 22 • 3542 DR Utrecht • Tel. (0346)558055 • E-mail: info@vcmb.nl • www.vcmb.nl • Bank rek.nr. IBAN NL58INGB0008835094 • KvK Gooi en Eemland nr. 32110461

dit geregeld dient te worden via deze wet en of er niet makkelijkere manieren zijn om dit te bewerkstelligen. Graag ontvangt het VCMB meer duidelijkheid en toelichting op dit punt.

In de voorgestelde wet wordt ook geregeld dat BKR verder geen diensten meer mag aanbieden waarbij gegevens worden verrijkt. Zogenaamde "Value Added Services (VAS)". Hier ziet VCMB een groot risico op de volgende gebieden:

- BKR Score en BKR Monitoring zijn van grote waarde voor de huidige deelnemers en hebben een groot aandeel in de relatief lage achterstandspercentages op Wft gerelateerde producten.
- BKR Monitoring heeft een belangrijke rol in vroegsignalering bij banken en financiële dienstverleners. Vanuit de European Bank Authority (EBA) zijn banken zelfs verplicht om Early Warning Systemen op te tuigen. Zowel Monitoring als Scores zijn hiervoor van groot belang.
- Het zal belemmerend zijn voor data-gedreven innovatie/innovatie slagkracht van BKR en de waarde die zij leveren voor consumenten en deelnemers.

Graag ziet het VCMB een verdere verdieping hoe deze diensten wel kunnen worden aangeboden en wie dit vervolgens kan (blijven) doen?

BKR als enig stelsel

Het VCMB stelt ook kritische vragen bij de vanzelfsprekendheid en de argumenten waarmee BKR als enig stelsel van kredietregistratie wordt aangewezen. *Cursief weergegeven de argumentatie, gevolgd door onze opmerkingen daarover:*

"Als er meerdere stelsels van kredietregistraties bestaan, hebben kredietaanbieders de keuze."

Dit is per definitie niet verkeerd voor de deelnemende bedrijven en ook niet voor de consument. Daarbij moet gekeken worden naar landen waar meerdere stelsels naast elkaar opereren; de toegevoegde waarde blijft geleverd worden. Er zijn nu al meerdere registraties in creditmanagement die prima onafhankelijk van elkaar opereren.

"Dit zou concurrentie tot gevolg kunnen hebben wat kan leiden tot innovatie"

Dit is precies wat nodig is in Nederland; het huidige stelsel met alleen BKR en de monopolypositie die BKR nu al heeft, heeft geleid tot onvoldoende innovatie.

"Kredietaanbieders zouden bij verschillende stelsels moeten controleren....."

Verschillende deelnemers doen dit nu al. Zeker als het aandeel "BKR Onbekend" op alle kredietchecks relatief groot is, zal een kredietaanbieder toch uit andere bronnen informatie willen hebben en daarmee willen voldoen aan de zorgplicht. Als er concurrentie is, kan dit ook invloed hebben op de prijs en is daarmee indirect ook een voordeel voor de consument.

"Een dergelijk systeem kan het risico op datalekken vergroten."

Dit risico geldt nu al voor alle organisaties in Nederland, en dus ook voor alle bestaande registraties die er nu al zijn. Wat is dan het vergrote risico? Professionele partijen, i.e. private partijen, zijn in de regel zelfs beter georganiseerd op dit gebied en kennen hun verantwoordelijkheid.

"Natuurlijke personen moeten bij meerdere stelsels opvragen of zij al dan niet geregistreerd staan"

Dit is op dit moment al meer dan afdoende geregeld binnen de AVG. Alle partijen, dus ook BKR, dienen te voldoen aan deze verordening en regelgeving. Bij voldoende transparantie binnen de branche, en een level playing field, is het voor de consument duidelijk wanneer en bij welk stelsel een check wordt

Verbond van Credit Management Bedrijven

Secretariaat: Computerweg 22 • 3542 DR Utrecht • Tel. (0346)558055 • E-mail: info@vcmb.nl • www.vcmb.nl • Bank rek.nr. IBAN NL58INGB0008835094 • KvK Gooi en Eemland nr. 32110461

gedaan en hoe vervolgens wordt geregistreerd. GDPR is hier duidelijk in: het gerechtvaardigd belang, namelijk het voorkomen van overkreditering, is hierbij inmiddels de norm.

Binnen artikel 40 van GDPR kunnen organisaties via een gedragscode afspraken maken hoe regels en verplichtingen nagekomen dienen te worden. De AP is binnen GDPR belast met toezicht en tegelijkertijd ook belast met de goedkeuring op gedragscodes. Een gedragscode opgesteld door de bestaande kredietinformatiebureaus wordt niet goedgekeurd door de AP. Een gedragscode, waarin ook BKR betrokken wordt, is een betere oplossing dan het huidige voorstel.

Dat continuïteit gewaarborgd dient te zijn, vind VCMB ook belangrijk. Dit staat er niet aan in de weg dat de overheid, ook in het kader van de Mededingingswet, meer onderzoek kan doen naar alternatieve stelsels van kredietregistraties en dus niet direct BKR weer aanwijst als “publieke” monopolist.

Kredietregistratie termijn en verzoek tot verwijderen

Het VCMB vraagt zich af wat de onderliggende redenen zijn voor het verkorten van de bewaartermijn en of hier voldoende zorgvuldig met onderbouwing van cijfers naar is gekeken. De recente verkorting van de termijn van WSNP en MSNP van 36 naar 18 maanden is gebaseerd op onderbuikgevoelens ontbeert elke feitelijke onderbouwing. We hebben sterk de indruk dat dit ook geldt voor de voorgestelde aanpassing in deze wet.

BKR komt binnenkort met een analyse waaruit blijkt dat recidief gedrag (opnieuw problematische schulden na een aantal jaren) nog steeds relatief hoog is. Een van de mogelijke oorzaken blijft hierin toch het feit dat volgens VCMB en veel andere partijen, het voor consumenten lastig blijkt om te gaan met financiën. Meer focus op financiële educatie is noodzakelijk en zou onderdeel moeten zijn van ieders curriculum.

Volgens VCMB zit het probleem niet in de termijn, maar vooral in de (veelal geautomatiseerde) beslissingen die deelnemers vaak nemen bij negatieve registraties. Dit leidt tot onvrede bij consumenten die bijvoorbeeld worden afgewezen bij een hypotheekaanvraag. Een kredietregistratie en als gevolg hiervan een afwijzing, kan dan disproportioneel zijn. Zonder wettelijk kader kunnen deelnemers van BKR/kredietverstrekkers al afspraken maken (“gentlemen’s agreement”/zelfregulering) hoe om te gaan met A(+)-coderingen bij die consumenten die inmiddels voldoende structurele financiële stabiliteit hebben. Bij meer maatwerk door kredietverstrekkers leidt dit niet direct tot afwijzing en kunnen deze consumenten toch toegang krijgen tot bijvoorbeeld hypotheeken of hogere andere kredieten (bijvoorbeeld voor verduurzaming en terugbrengen vaste lasten op bijvoorbeeld energie).

Algemene verordening gegevensbescherming

De grondslag voor verwerking van persoonsgegevens is al geregeld in AVG, specifiek in artikel 6, eerste lid, onder f. Dit valt onder “gerechtvaardigd belang”. Dit is volgens het VCMB al voldoende om kredietregistraties te laten bestaan. Er is geen grote toegevoegde waarde om hier een wettelijke verplichting van te maken, net zomin als alle andere argumenten die worden gehanteerd. De Autoriteit Persoonsgegevens kan onzes inziens zelf duidelijkheid verschaffen, ook zonder deze wetwijziging, of de grondslag “gerechtvaardigd belang” inderdaad van toepassing is. Ondanks uitspraken van rechtbanken in Nederland, en de terechtwijzingen vanuit Brussel, wil of kan de AP deze duidelijkheid niet verschaffen.

Binnen de AVG is het recht op verwijdering geregeld en de bestaande kredietinformatiebureaus handelen in overeenstemming met huidige wetgeving.

Verbond van Credit Management Bedrijven

Secretariaat: Computerweg 22 • 3542 DR Utrecht • Tel. (0346)558055 • E-mail: info@vcmb.nl • www.vcmb.nl • Bank rek.nr. IBAN NL58INGB0008835094 • KvK Gooi en Eemland nr. 32110461

BKR neemt hier kennelijk nog een uitzonderingspositie in. Recentelijk heeft het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden geoordeeld dat ook BKR verantwoordelijk is voor verwijderingsverzoeken, samen met de kredietverstrekkers.¹

Positief registreren van hypotheken

Een van de belangrijkste criteria voor het verstrekken van een hypotheeklening is vooral de inkomsten/lasten toets gebaseerd op behoorlijk strenge verstrekking criteria in combinatie met het hypotheekrecht en de waarde van het onroerend goed.

Of er al hypotheekrecht is gevestigd op een aan te kopen woning, is al voldoende geregistreerd bij het kadaster; weliswaar de hypotheekinschrijving(en) en niet per se de hoogte van de lening op moment "x".

Dit is ook niet nodig. De systematiek waarbij de hypotheekgever informatie dient te verstrekken, de banken onderling aflosnota's/informatie kunnen uitwisselen en de controle die de notaris eventueel nog uitvoert, is voldoende waarborg.

Als het doel is van registraties "het voorkomen van overcreditering" binnen de voorgestelde wettekst, dan voegt het registreren van positieve hypothekeken in BKR niets toe met bovengenoemde argumenten. Ook niet voor starters en/of energiebespaarhypothekeken. Deze vallen allemaal onder bestaand hypotheekrecht, de bestaande registratie bij kadaster en geldende hypotheekverstrekkingnormen.

Tot slot

Er zijn veel initiatieven gaande op dit moment op het gebied van schuldenproblematiek. Het voorgestelde wetsvoorstel zien wij ook als een initiatief in dit kader. Het is duidelijk dat het VCMB geen voorstander is van deze nieuwe wet met veel risico's en onduidelijkheden. Het VCMB pleit voor een meer holistische kijk op overcreditering en schulden: preventie, detectie en vermindering van problematische schulden over de gehele kredietcyclus van een consument. Veelal worden oplossingen gezocht in detectie en vermindering met veel focus op einde van de kredietcyclus: minnelijke- en gerechtelijke incasso en schuldhelpverlening. Te weinig aandacht is er voor preventie: het voorkomen van schulden en het voorkomen van stapeling van schulden en kosten, het voorkomen van maatschappelijke kosten. Met andere brancheverenigingen hebben we in 2021 via verschillende workshops en Webinars een 11-tal² punten gedefinieerd voor een "rechtvaardig schuldenbeleid". Het delen van data, al dan niet via een centrale database, is een oplossing voor een effectieve en efficiënte aanpak van schuldenproblematiek. BKR heeft hierin een relatief kleine rol zoals eerder aangegeven. VCMB wil graag in overleg blijven, waarmee ook u gebruik maakt van de brede creditmanagementervaring die aanwezig is binnen het Verbond van Creditmanagement Bedrijven

1

<https://uitspraken.rechtspraak.nl/#!/details?id=ECLI:NL:GHARL:2023:4738&showbutton=true&keyword=ECLI%253aNL%253aGHARL%253a2023%253a4738&idx=1>

² <https://www.positieschuldeiser.nl/uncategorized/elf-kansen-voor-een-rechtvaardig-schuldenbeleid/>

Verbond van Credit Management Bedrijven

Secretariaat: Computerweg 22 • 3542 DR Utrecht • Tel. (0346)558055 • E-mail: info@vcmb.nl • www.vcmb.nl • Bank rek.nr. IBAN NL58INGB0008835094 • KvK Gooi en Eemland nr. 32110461

Mocht u naar aanleiding van deze reactie nog vragen hebben, dan is het VCMB uiteraard te allen tijde tot een nadere toelichting bereid. Deze reactie mag openbaar zijn.

Hoogachtend,

H. Peeters
Voorzitter VCMB

W.W.M. van de Donk
Secretaris VCMB
voorzitter Haagse Commissie

(Dit stuk is digitaal ingediend en daarom niet fysiek ondertekend)